

«Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ»

Ομιλία του Γιάννη Γεωργάκη, δημοσιογράφος και συγγραφέας

Ευ αγωνίζεσθαι και φασισμός, είναι δύο έννοιες ασυμβίβαστες.

Το ευ αγωνίζεσθαι προσδιορίζει την ισότητα, τις ίσες δυνατότητες μεταξύ των ανθρώπων, αποκλείει τις διακρίσεις σε φυλές και ράτσες.

Αντίθετα ο φασισμός αναζητάει αφορμές για να διαχωρίσει τους ανθρώπους ανάλογα με τη μόρφωση, τις ιδέες, τη φυλή, το χρώμα, οδηγώντας τις όποιες επιφανειακές αντιθέσεις, στα όρια της αναμέτρησης και του πολέμου.

Ως εκ τούτου, ο αθλητισμός γενικά και το ποδόσφαιρο ειδικότερα ως ομαδικό και λαϊκό άθλημα, υπέφεραν κατά τη διάρκεια του φασισμού.

Ευθύνη μεγάλη ανήκει στις διεθνείς αθλητικές οργανώσεις, για το γεγονός ότι παρέδωσαν τον αθλητισμό στα χέρια των φασιστών στη διάρκεια του μεσοπολέμου. Με μοναδικό στόχο την προβολή και το οικονομικό όφελος, η FIFA παρέδωσε το Μουντιάλ του 1934 στη φασιστική Γερμανία, Και η ΔΟΕ τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1936 στη χιτλερική Γερμανία και του 1940 στη милитарιστική Ιαπωνία.

Πρώτος διδάξας, στη χρησιμοποίηση του αθλητισμού για φασιστική προπαγάνδα, ήταν ο Ιταλός δικτάτορας Μπενίτο Μουσολίνι. Πρώτος διείδε την επιρροή που το ποδόσφαιρο εξασκούσε στον πληθυσμό και κατέστρωσε σχέδιο εκμετάλλευσής του.

Αρχικά επικράτησε, σε άνιση μάχη των Σουηδών, στη διεκδίκηση της διοργάνωσης του Μουντιάλ 1934.

Στη συνέχεια δωροδόκησε την Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία, προκειμένου η τελευταία να δηλώσει παραίτηση από τον επαναληπτικό προκριματικό αγώνα Ελλάδας - Ιταλίας, προκειμένου να μην ταξιδέψει η ιταλική ομάδα στην Αθήνα και καταπονηθεί παραμονές του Μουντιάλ.

Αμέσως μετά έδωσε ιταλική υπηκοότητα σε τέσσερις διεθνείς Αργεντινούς ποδοσφαιριστές προκειμένου να δημιουργήσει μια ισχυρή ομάδα.

Τέλος χρησιμοποίησε μια σειρά διαιτητών, προκειμένου η εθνική Ιταλίας να έχει ευνοϊκή μεταχείριση κατά τη διάρκεια του τουρνουά.

Τη δόξα του Μουσολίνι, ζήληψε ο θεωρητικός του Ναζισμού Γιόζεφ Γκράιμπελς, ο οποίος όταν τον Μάιο του 1933 έριχνε στην πυρά τα βιβλία, του Στάιμπεκ, του Μαρξ, του Ζολά, του Χεμινγκουέι, του Φρόιντ, του Τσβάιχ, του Ρεμάρκ, του Τζακ Λόντον, του Κάφκα και εκατοντάδων άλλων συγγραφέων κι επιστημόνων που δεν ενστερνίζονταν τις ιδέες του, δήλωνε ότι: **«από τούτες τις στάχτες θα αναδυθεί ο φοίνικας του πνεύματος»**.

Ο αθλητισμός και το ποδόσφαιρο δεινοπάθησαν στο διάστημα που ο φασισμός είχε το πάνω χέρι στα πεδία των μαχών. Ο εθνικισμός, για να μιλήσουμε με ποδοσφαιρικούς όρους, ως ιδεολογία είναι επιθετικός και εχθρικός προς κάθε λαό. Ο πατριωτισμός αντίθετα είναι αμυντικός, έχοντας στο επίκεντρο την ευημερία των λαών και βασικές αρχές, την ειρηνική συνύπαρξη, τον σεβασμό και την αλληλεγγύη.

Ο πόλεμος που επιβλήθηκε από τις δυνάμεις του άξονα, δεν χαρίστηκε ούτε στους αθλητές των χωρών αυτών, χιλιάδες από τους οποίους, είτε με τη θέλησή τους είτε χωρίς αυτή, έπεσαν στα πεδία των μαχών και επιτρέψτε μου να πω, πήγαν σαν τα σκυλιά, δεν τους έκλαψε ούτε η μάνα τους.

Οι Ναζί αγαπούσαν το ποδόσφαιρο, αλλά παράλληλα το φοβόντουσαν και επεδίωξαν να το ελέγξουν. Δεν τους άρεσε που με το ποδόσφαιρο ασχολούνταν τα παιδιά του λαού και που ως ομαδικό και δημοφιλές άθλημα, έδινε τη δυνατότητα να εκφραστούν μέσα από αυτό, οι δυνάμεις που ήταν αντίθετες με τις φασιστικές ιδέες. Το ποδόσφαιρο ενώνει, ενώ ο φασισμός χωρίζει. Το πρώτο που έκαναν οι μετανάστες εκείνης της εποχής, ή οι έλληνες πρόσφυγες μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, ήταν να ιδρύουν αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, επιδιώκοντας μέσα από αυτούς να παραμείνουν ενωμένοι, ζωντανοί, δυνατοί.

Μέχρι το 1933 που οι Ναζί ήρθαν στην εξουσία, το γερμανικό ποδόσφαιρο ήταν ανεξάρτητο. Στη Γερμανία λειτουργούσαν επαγγελματικές, ερασιτεχνικές, συνδικαλιστές, κομματικές και θρησκευτικές ποδοσφαιρικές ενώσεις. Το χειμώνα του 1933, οι εργατικές, πολιτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις απαγορεύτηκαν. Στην γερμανική ποδοσφαιρική ομοσπονδία εντάσσονταν μόνο οι ομάδες που δήλωναν υποταγή στο Γ΄ Ράιχ.

Το ποδόσφαιρο στη Γερμανία χωρίστηκε σε 16 περιφέρειες, γκαουλίγκα όπως τις έλεγαν, οι οποίες το 1938 με την προσάρτηση της Αυστρίας έγιναν δέκα επτά. Η πολιτική των Ναζί για το ποδόσφαιρο, συνοψίζονταν σε δύο συνθήματα που κυριαρχούσαν στα γήπεδα. Το πρώτο έγραφε:

«Ο καλός ποδοσφαιριστής είναι και καλός στρατιώτης». Το δεύτερο ήταν περισσότερο επιθετικό.

«Το ποδόσφαιρο πρέπει να υπηρετεί το Γ΄ Ράιχ» ανέφερε. Η ιδεολογία αυτή κυριαρχούσε σε όλες τις χώρες που κυβερνούσαν τότε δικτατορικά.

Τα πρωταθλήματα στη ναζιστική Γερμανία ουδέποτε διακόπηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου. Το τελευταίο παιχνίδι στο Γ΄ Ράιχ έγινε στις 23 Απριλίου 1945.

Δύο εβδομάδες πριν την παράδοση, κι ενώ τα συμμαχικά στρατεύματα ήταν προ των πυλών του Βερολίνου, η Μπάγκερν Μονάχου παρουσία 25.000 θεατών, νίκησε τον Γυμναστικό και Αθλητικό Σύλλογο 1860 με 3-2.

Αντίθετα, ο αγώνας της εθνικής Γερμανίας εναντίον της Σουηδίας τον Σεπτέμβριο του 1942, ήταν ο τελευταίος εντός έδρας για το Γ΄ Ράιχ. Η ήττα με 3-2 υποχρέωσε τον Γκαίμπελς, που ήταν παρών στην αναμέτρηση, να απαγορεύσει τους εντός έδρας αγώνες της Εθνικής Γερμανίας. Όπως δηλώθηκε επίσημα τότε **«ο προπονητής δεν μπορεί να εγγυηθεί τη νίκη και οι ήττες διαταράσσουν το ηθικό πνεύμα του έθνους»**.

Χρόνια αργότερα, όταν βρέθηκε το ημερολόγιο του Γκαίμπελς, ο υπουργός προπαγάνδας των Ναζί είχε γράψει για το συγκεκριμένο παιχνίδι: **«Εκατό χιλιάδες απογοητευμένοι θεατές έφυγαν από το στάδιο. Αν κερδίζαμε σε αυτό το παιχνίδι, θα ήταν για το ηθικό τους πολυτιμότερο, από την κατάληψη οποιασδήποτε πόλης στην ανατολή»**.

Εκτός έδρας η εθνική Γερμανίας συνέχιζε να αγωνίζεται έως το τέλος του 1942 αντιμετωπίζοντας τις εθνικές ομάδες των χωρών του άξονα, τη Σλοβακία, τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, την Ιταλία, την Κροατία και τις ουδέτερες Ελβετία και Σουηδία.

Παρά τις προσπάθειες του ομοσπονδιακού προπονητή της Γερμανίας Ζεπ Γκερμπέργκερ να κρατήσει τους διεθνείς ποδοσφαιριστές μακριά από το μέτωπο, οι ανθρώπινες απώλειες των Ναζί σε αθλητικό και ποδοσφαιρικό προσωπικό, ήταν τεράστιες. Οι ίδιοι οι Γερμανοί υπολόγισαν ότι σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου 48 διεθνείς τους ποδοσφαιριστές. Αιχμάλωτος στη Ρουμανία από τα σοβιετικά στρατεύματα συνελήφθη ο αρχηγός της Γερμανίας και παγκόσμιος πρωταθλητής το 1954 Φριτς Βάλτερ. Αφέθηκε ελεύθερος και δεν οδηγήθηκε σε στρατόπεδο αιχμαλώτων, όταν έγινε γνωστή η ποδοσφαιρική του ιδιότητα.

Ο Χίτλερ παρακολούθησε δύο φορές αγώνα της εθνικής ομάδας του Γ΄ Ράιχ. Το 1936 την ήττα της Γερμανίας από την Νορβηγία με 2-0 και τον αποκλεισμό της στο τουρνουά των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο προπονητής της Νορβηγίας Ασμπορν Χάλβορσεν μετά την κατάληψη της χώρας του από τα στρατεύματα των Ναζί, εντάχθηκε στην αντίσταση. Συνελήφθη και στάλθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης.

Ο Χίτλερ το 1938 παρακολούθησε επίσης την εντός έδρας συντριβή της Γερμανίας από την Αγγλία με 6-3. Για να διεξαχθεί ο συγκεκριμένος αγώνας, απέτισε να χαιρετίσουν φασιστικά οι άγγλοι διεθνείς. Οι τελευταίοι αρνήθηκαν, όχι όμως και η ομοσπονδία της χώρας τους, η οποία έστω και χωρίς μεγάλη θέληση, παρακινούμενη όμως από τη γενικότερη πολιτική των Βρετανών, οι οποίοι πίστευαν ότι μπορούσαν να συνυπάρξουν με τον Χίτλερ, ή

έστω να στρέψουν την οργή του προς ανατολάς, απαίτησε από τους παίκτες να τηρηθεί το πρωτόκολλο.

Αυτός ήταν ο Χίτλερ, τον οποίο κάποιои θαυμάζουν ακόμη και σήμερα στη χώρα μας και κυρίως μεταφέρουν τις ιδέες του στις εξέδρες των φανατικών οπαδών. Ένας πολεμοχαρής, ρατσιστής ηγέτης ενός λαού, που για να δικαιολογήσει την ήττα των αθλητών της «Αρίας φυλής» και να εξηγήσει πως ο μαύρος Τζέσε Οουενς κατέκτησε τέσσερα χρυσά μετάλλια το 1936 στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου, είχε δηλώσει: **«Οι άνθρωποι των οποίων οι πρόγονοι βγήκαν από τη ζούγκλα είναι πρωτόγονοι και ως προς τη φυσική κατάσταση είναι ισχυρότεροι από τους πολιτισμένους λευκούς, γι αυτό και πρέπει να αποκλείονται από τους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες».**

Οι Ναζί αφαίρεσαν από την παγκόσμια αθλητική οικογένεια δύο Ολυμπιάδες και δύο ποδοσφαιρικά Μουντιάλ. Στέρησαν επίσης από πολλές χώρες, τα εθνικά τους πρωταθλήματα.

Στις 22 Ιουνίου 1941 διεξήχθη ο τελικός του γερμανικού πρωταθλήματος ανάμεσα στην Σάλκε, που ήταν η αγαπημένη ομάδα του Χίτλερ και τη Ραπίντ Βιέννης παρουσία 95.000 θεατών. Την ίδια μέρα θα γίνονταν στο Κίεβο τα εγκαίνια του Ολυμπιακού Σταδίου, με την αναμέτρηση της τοπικής Ντιναμό με την ΤΣ.ΝΤ.Κ.Α. Μόσχας. Την ημέρα εκείνη η Βέρμαχτ εισέβαλε στη Σοβιετική Ένωση. Ο αγώνας και τα εγκαίνια αναβλήθηκαν για τρία χρόνια, όσα χρειάστηκε ο κόκκινος στρατός να στείλει τους φρίσιδες σπίτι τους.

Τα πρωταθλήματα Αγγλίας, Σκωτίας, Βόρειας Ιρλανδίας, διεκόπησαν όταν οι πρώτες βόμβες των Ναζί έπεσαν στο νησί. Συνεχίστηκαν όμως οι αγώνες μεταξύ των εθνικών ομάδων των τριών χωρών. Μέσα από τα ποδοσφαιρικά παιχνίδια οι Άγγλοι εργαζόμενοι αντλούσαν δύναμη και υπομονή. Εν μέσω πολέμου, τον αγώνα Σκωτία – Αγγλία στη Γλασκώβη, παρακολούθησαν 130.000 θεατές.

Στις 27 Αυγούστου 1939 η Πολωνία αντιμετώπισε την Ουγγαρία η οποία θεωρούνταν ποδοσφαιρική υπερδύναμη για την εποχή. Η εφημερίδα «Ψέγκλοντ Σπορτόβι» βλέποντας να έχουν υψωθεί πάνω από την Ευρώπη σύννεφα πολέμου, προανήγγειλε τον αγώνα με τον συμβολικό τίτλο: **«έχουμε λίγες ελπίδες, αλλά ετοιμαζόμαστε να παλέψουμε».** Τέσσερις μέρες μετά, την 1η Σεπτεμβρίου 1939, τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Πολωνία.

Στην Ιταλία τα πρωταθλήματα διεξάγονταν κανονικά, για όσο διάστημα τα στρατεύματα του Μουσολίνι βρίσκονταν στην επίθεση. Το ίδιο συνέβαινε και στην Ισπανία όπου ο δικτάτορας Φράνκο απολάμβανε τη φιλία του με τα φασιστικά καθεστώτα.

Δεκάδες σωματεία κυρίως στην κεντρική Ευρώπη, με εβραϊκές ρίζες, διαλύθηκαν και εκατοντάδες αθλητές βρέθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Στην Ελλάδα τα τοπικά πρωταθλήματα διεκόπησαν μετά την επίθεση των Ιταλών στην Ήπειρο. Οι ηλικίες που ασχολούνται ενεργά με τον αθλητισμό, γέονται πάντα πρώτες τα δεινά του πολέμου. Δέκα χρόνια δράσης έχασε η εθνική Ελλάδα. Εδωσε τον τελευταίο της αγώνα στις 25 Μαρτίου 1938 στην Βουδαπέστη με την Ουγγαρία για τα προκριματικά του παγκοσμίου κυπέλλου. Ο επόμενος αγώνας διεξήχθη στις 23 Απριλίου 1948 στο γήπεδο της λεωφόρου Αλεξάνδρας με αντίπαλο την Τουρκία. Επέζησαν του πολέμου - αγωνιστικά και σωματικά και έπαιξαν και στα δύο παιχνίδια, τρεις ποδοσφαιριστές. Ο Κλεάνθης Βικελίδης του Αρη Θεσσαλονίκης, ο Κλεάνθης Μαρόπουλος της ΑΕΚ και ο Γιάννης Βάζος του Ολυμπιακού.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου διεξήχθησαν ουκ ολίγα παιχνίδια, με αντιπάλους ομάδες των γερμανικών στρατευμάτων. Οι Ναζί έβλεπαν στο ποδόσφαιρο μία διέξοδο προκειμένου να αποκτήσουν συμπάθειες και να βελτιώσουν τη θέση τους απέναντι στους λαούς των κατεχόμενων χωρών και κυρίως για να συντηρήσουν την ψυχική ηρεμία των στρατιωτών τους.

Στις 9 Αυγούστου 1942 διεξήχθη στο Κίεβο ο αγώνας που έμεινε στην ιστορία ως το **«ματς του θανάτου».** Αντίπαλοι, η ομάδα Σαρτ, που αποτελούνταν κυρίως από ποδοσφαιριστές της τοπικής Ντιναμό, με ομάδα στρατιωτών και αξιωματικών της Βέρμαχτ με

την επωνυμία Φλάικελφ. Είχε προηγηθεί τρεις μέρες νωρίτερα αγώνας των δύο ομάδων που βρήκε νικήτρια τη Στарт με 5-1. Οι γερμανοί ζήτησαν ρεβάνς και η ιστορία λέει ότι απείλησαν τους αντιπάλους ότι αν νικούσαν, θα τους σκότωναν. Ηττήθηκαν και στον δεύτερο αγώνα με 5-3. Οι ποδοσφαιριστές της Ντιναμό δεν πτοήθηκαν.

Η σοβιετική ιστορία έγραψε ότι μετά τον αγώνα οι Γερμανοί σκότωσαν τέσσερις ποδοσφαιριστές. Εξω από το γήπεδο της Ντιναμό στήθηκε μνημείο για να θυμίζει στους νεότερους την εποποιία των ποδοσφαιριστών, με την επιγραφή: «**η δόξα σας δεν θα ξεθωριάσει στους αιώνες**». Οι Ουκρανοί ισχυρίζονται σήμερα ότι οι τέσσερις ποδοσφαιριστές συμμετείχαν στην αντίσταση και συνελήφθησαν τέσσερις μέρες μετά τον αγώνα στο εργοστάσιο αρτοποιίας που εργάζονταν και εκτελέστηκαν. Και στη μία και στην άλλη εκδοχή, σημασία έχει ότι από τη νίκη των παικτών της Στарт επί των Ναζί, οι αντιστασιακές οργανώσεις αντλούσαν δύναμη και θάρρος, μειώνοντας κατά πολύ τις μέρες του πολέμου και της φασιστικής θηριωδίας.

Την 28^η Οκτωβρίου με την κήρυξη του πολέμου από την Ιταλία, όλες οι αθλητικές δραστηριότητες στην Ελλάδα σταμάτησαν. Οι αθλητές στο σύνολό τους επιστρατεύτηκαν.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου στην Αλβανία και στην Κατοχή, η ελληνική νεολαία και κατ' επέκταση οι αθλητές, έμελε να γράψουν πολλές από τις λαμπρότερες σελίδες στην αθλητική ιστορία της χώρας.

Δεκάδες ποδοσφαιριστές επέστρεψαν τραυματίες από το μέτωπο ή επέζησαν στην Κατοχή από χτυπήματα του εχθρού. Ατελείωτος ο κατάλογος των αθλητών που έδωσαν τη ζωή και την ψυχή τους για την πατρίδα.

Ακόμη χειρότερα ήταν τα δεινά για τους Έλληνες αθλητές τον πρώτο χρόνο της γερμανικής κατοχής. Οι Ναζί κατάσχεσαν όλα τα διαθέσιμα ζωτικής σημασίας εμπορεύματα και βιομηχανικά προϊόντα προκειμένου να τα στείλουν στη Γερμανία. Οι συνέπειες υπήρξαν τρομερές κυρίως για τον πληθυσμό των μεγάλων πόλεων. Πολλά τα θύματα μεταξύ των στρατιωτών που επέστρεψαν από το αλβανικό μέτωπο.

Η έλλειψη ειδών πρώτης ανάγκης είχε ως αποτέλεσμα το ξέσπασμα λιμού τον χειμώνα του 1941-42. Υπολογίζεται, πως 300.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Το γεγονός αυτό υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές τραγωδίες κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Οι αντίπαλοι συνασπισμοί αντιμετώπισαν την τραγωδία με αλληλοκατηγορίες. Για τους Άγγλους υπαίτιοι ήταν οι Γερμανοί που λεηλάτησαν τη χώρα, ενώ για τους Γερμανούς υπαίτιοι ήταν οι Άγγλοι που εφάρμοσαν στρατηγική αποκλεισμού εμποδίζοντας την ανθρωπιστική βοήθεια να φτάσει στην Ελλάδα.

Να πως περιγράφει στα απομνημονεύματα του ο Σουηδός διπλωμάτης και μέλος του Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα, Πολ Μον, τη ζωή στην Αθήνα το Χειμώνα του 1941-1942:

«Η πόλη παρουσίαζε θέαμα απελπιστικό. Άντρες πεινασμένοι, με τα μάγουλα ρουφηγμένα, σέρνονταν στους δρόμους. Παιδιά, με όψη σταχτιά και γάμπες λιγνές σαν πόδια αράχνης, μάχονταν με τα σκυλιά γύρω στους σωρούς των σκουπιδιών. Όταν το φθινόπωρο του 1941 άρχισε το κρύο, οι άνθρωποι έπεφταν στους δρόμους από εξάντληση. Τους μήνες εκείνου του χειμώνα σκόνταφτε κανείς κάθε πρωί πάνω σε πτώματα. Σε διάφορες συνοικίες της Αθήνας οργανώθηκαν νεκροφυλάκεια. Τα καμιόνια της δημαρχίας έκαναν κάθε μέρα τον γύρο τους, για να μαζεύουν τους πεθαμένους. Στα νεκροταφεία τους σώριαζαν τον έναν πάνω στον άλλο. Ο σεβασμός για τους νεκρούς, τόσο βαθιά ριζωμένος στους Έλληνες, είχε στομωθεί».

Τραυματίες και ασθενείς αφέθηκαν στην τύχη τους. Το κράτος αρωγός στους θριάμβους, εξαφανίστηκε στην πρώτη αναποδιά. Στη Σωτηρία αργοπέθαιναν τα καλύτερα παιδιά της Ελλάδας. Αθλητές έβγαζαν στο σφυρί τα έπαθλά τους για ένα κομμάτι ψωμί. Η ΕΠΟ και ο ΣΕΓΑΣ που ασχολούνταν τότε με το σύνολο των υπολοίπων αθλημάτων,

σταμάτησαν κάθε δραστηριότητα. Κι εκεί που η επίσημη κρατική πολιτική ήταν «ο σώζων εαυτόν σωθήτω», ήρθε μια ομάδα νεαρών πατριωτών αθλητών, να ιδρύσει την ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ, η οποία ανέλαβε την ευθύνη να σώσει τους αθλητές από την πείνα και να ανεβάσει τη διάθεση του λαού για ζωή και αγώνα.

Είχε προηγηθεί η ίδρυση του αθλητικού τμήματος του ΕΑΜ νέων, το οποίο απάρτιζαν ο δρομέας αντοχής **Νίκος Νίτσας**, ο πρωταθλητής των 400 μ. **Ηλίας Μισαηλίδης**, ο δισκοβόλος και έκτος στους Ολυμπιακούς Αγώνες **Νίκος Σύλλας**, ο μπασκετικός **Νότης Μαστρογιάννης**, ο επίσης αθλητής του στίβου **Γρηγόρης Βέλης**, ο βαλκανιονίκης στο άλμα εις μήκος **Γιώργος Ελευθεριάδης**, ο πέντε φορές βαλκανιονίκης στο κοντάρι **Γιώργος Θάνος**, ο επίσης βαλκανιονίκης **Γιώργος Καραγιώργος**.

Ας δούμε πως περιγράφει ο αείμνηστος αθλητής του Πανιωνίου και επί πολλά χρόνια πρόεδρος του ΣΕΓΑΣ Ηλίας Μισαηλίδης την ίδρυση της Ένωσης Ελλήνων Αθλητών, η οποία μέχρι και εφημερίδα εξέδωσε μες στην Κατοχή, τα «Αθλητικά Νέα», με υπεύθυνο τον αθλητή **Γιάννη Σκιαδά**:

«Μετά την κατάρρευση του Μετώπου, όλα στον τόπο μας ήταν μαύρα. Πείνα, φτώχεια, διώξεις, εκτελέσεις ήταν η εικόνα που παρουσίαζε η χώρα μας. Όλες οι ομοσπονδίες έκλεισαν, η αθλητική κίνηση νέκρωσε, αθλητές μας όπως ο Βεργίνης πεθαίνουν στη Σωτηρία.

Κάποιοι έπρεπε να αναλάβουμε την πρωτοβουλία για να ζωντανέψει η αθλητική κίνηση της χώρας. Γίνεται ένα προσκλητήριο από τους αθλητές όλων των αγωνισμάτων και ρίχνεται η ιδέα να ιδρυθεί ένα όργανο που θα αγκαλιάσει όλα τα αθλήματα και θα αναζωογονούσε τον αθλητισμό στη χώρα μας. Έτσι συστήθηκε τον Απρίλιο του 1942 η ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ που ήτανε και ο πρόδρομος για την ίδρυση μετέπειτα της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού. Το Δ.Σ. απαρτιζανε οι Ρένος Φραγκούδης (πρόεδρος), Γρηγόρης Λαμπράκης (αντιπρόεδρος), Ηλίας Μισαηλίδης (γενικός γραμματέας) και μέλη οι Γ. Θάνου, Γ. Παλαμιώτης, Σ. Βελκόπουλος, Γ. Μαρινάκης, Β. Μαυραπόστολος, Ε. Χέλμης και Δαλιάνης.

Κοντά μας πλαισιώθηκαν σε διάφορες επιτροπές οι: Συμεωνίδης, Χατζησταυρίδης, Μαρόπουλος, Τζανετής, Ζερβίνης, Στεφανάκης, Τερζόπουλος, Μπίρης, Πετμεζάς, Καμπαφλής, Σταματόπουλος, Μαστρογιάννης, Οικονόμου, Κρητικός, Ελευθεριάδης, Λυμπερόπουλος κ.α.

Η πρώτη συνεδρίαση της ΕΕΑ έγινε στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Στη συνέχεια φιλοξενηθήκανε στα σπίτια του Γεωργίου Μαρινάκη και Ηλία Μισαηλίδη και τελικά φιλοξενηθήκανε στο ζαχαροπλασείο του Αντώνη Σκυλογιάννη (Μπενάκη και Σόλωνος γωνία). Μέσα σε αυτό το μαγαζί γράφτηκε η ιστορία της δράσης της ΕΕΑ μέχρι την απελευθέρωση.

Ήτανε το στέκι όλου του αθλητικού κόσμου, ποδοσφαιριστών, αθλητών πάλης, άρσης βαρών, στίβου, μπάσκετ, πυγμαχίας, βόλει, ποδηλασίας.

Το Δ.Σ. είχε να αντιμετωπίσει σοβαρότατα προβλήματα και μάλιστα σε τρομερές συνθήκες. Για τη συγκέντρωση χρημάτων πραγματοποιούνται συναυλίες, ομιλίες, θεατρικές παραστάσεις με εθνικό περιεχόμενο και με καλλιτέχνες που συμμετείχαν πρόθυμα και με ενθουσιασμό στην προσπάθειά μας, όπως η Σοφία Βέμπο, η Νέζερμ, η Βασιλειάδου, ο Κουναρίδης, ο Τραϊφόρος, ο τενόρος Γιάννης Καμπάνης, ο Τουφεξής, ο Κωνσταντάρας, η Ρένα Ντορ, ο Αυλωνίτης, ο Κυριακός. Συναυλίες δόθηκαν στο ΠΑΛΛΑΣ και στο Αττικό, δωρεά από τον Σκούρα, καθώς και εκδήλωση στη Λυρική Σκηνή με τη μεγάλη Μαρία Χαιρογιώργου στο πιάνο και ομιλία της Σοφίας Σπανούδη. Πάνω από 1.500 θεατές χειροκρότησαν τους καλλιτέχνες. Όλα δε τα ποσά διαθέτονταν για την ενίσχυση των αθλητών».

Χέρι – χέρι, λοιπόν, οι άνθρωποι του αθλητισμού και του πολιτισμού, παρέδιδαν μαθήματα ανθρωπιάς και ηρωισμού, αντικαθιστώντας τα επίσημα αθλητικά όργανα, που είτε σίγησαν ή κι ακόμη συνεργάστηκαν με τον κατακτητή. Η δημιουργία της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ και το έργο που επιτέλεσε για τη σωτηρία των αθλητών και την ενθάρρυνση του λαού στην αντίσταση κατά του κατακτητή, αποτελεί το σημαντικότερο γεγονός στην ιστορία του ελληνικού αθλητισμού. Όλες οι ενέργειες της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ εξέφραζαν στην πράξη το νόημα των στίχων του ποιητή Κωστή Παλαμά «**η μεγαλοσύνη των λαών δεν μετριέται με το στρέμμα, με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και με το αίμα**».